

***SKÖTSELPLAN
För Lännaskogens
Naturreservat***

Fastställd av Huddinge kommun

Huddinge kommun 2010-02-22

Skötselplan för Lännaskogens naturreservat

Denna skötselplan har uppdaterats för Lännaskogens naturreservatet och ersätter den tidigare från år 2002. Planen fastställs av kommunfullmäktige i Huddinge kommun.

Skötselplanens mål gäller i princip utan tidsbegränsning. En översyn av skötselplanen bör göras vart tionde år för att bedöma behovet av en revidering av åtgärdsdelen.

Denna skötselplan utarbetades ursprungligen inför inrättandet år 2002. Arbetet leddes då av Thomas Strid i samarbete med Lars Heins, miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. I arbetsgruppen deltog även; Nils-Erik Selin (närex), Lars Nilsson (planavdelningen) och Ulla Bergström (miljökontoret). I den nu uppdaterade skötselplanen har i arbetsgruppen ingått: Thomas Strid, Lars Heins och Anders Biberg, miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data
2. Syftet med säkerställande och skötsel av Lännaskogens naturreservat
3. Beskrivning av området

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten
2. Anordningar för friluftslivet
 - 2.1 Övergripande mål
 - 2.2 Åtgärder och skötsel
3. Gränsmarkering, skyltning
4. Tillsyn
5. Uppföljning
6. Ekonomi
7. Källförteckning

KARTA

Skötselkarta

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Lännaskogens naturreservat
Län:	Stockholm
Kommun:	Huddinge
Kommundel:	Trångsund-Skogås och Sjödalen Fullersta
Registerområde:	Huddinge
Församling:	Huddinge och Trångsund
Läge:	Cirka två kilometer sydväst om Skogås centrum
Topografiska kartan blad	10I SO
Ekonomiska kartorna blad	10I 3g (10836), 10I 3f (10835)
Kordinater	Rubinkod 10I 3g 150 010
Markägare och fastighetsbeteckningar:	Kvarntorp-Lissma Tomtägarförening Lissma 4:111, 4:117 Huddinge kommun Lissma 4:41, 4:42, 4:87, 4:88 Länna 45:1
Area:	495 hektar.
Därav landareal:	483 hektar.
Naturvårdsförvaltare:	Huddinge kommun

Landarean fördelar sig på följande naturtyper, hektar: skog 417 hektar; myr (både öppen och skogsbevuxen) 41 hektar, hagmark (både öppen och trädbärande) 9 hektar, åker 16 hektar och sjö 12 hektar.

2. Syftet med säkerställande och skötsel av Lännaskogens naturreservat

Syftet med naturreservatet skall vara att bevara ett naturskogsområde och dess skyddsvärda växt- och djurliv i väsentligen orört skick. De arter och typiska organismsamhällen som är beroende av skog som lämnas för fri utveckling ska bevaras. Även Kvarnsjöns och myrarnas höga naturvärden och de arter som är knutna till sjön och myrarna ska bevaras. Även naturvärden knutna till hagmarkerna vid Kastellet's gård och längs Lissmaån ska vårdas och skyddas. Det är viktigt att reservatet bidrar till en gynnsam bevarandestatus för arter och naturtyper som legat till grund för rapporteringen till Natura 2000. Syftet är vidare att bevara områdets värden för det rörliga friluftslivet i den mån naturvårdens intressen inte skadas.

Syftet ska nås genom att:

- delar av området (zon A) undantags från skogsbruk
- det inom lövskogsdominerade områden (zon B) sker naturvårdsinriktad skötsel med inriktning på en olikåldrig lövnaturskog.
- området ej markavvattnas
- förutsättningarna ska vara goda för att livsmiljöer, växt- och djursamhällen samt arter som är knutna till natur- och urskog och sjön ska kunna finnas kvar
- hagmarkerna vårdas genom bete och växtnäring får ej tillföras dessa
- området är tillgängligt för besökande allmänhet
- informera om områdets naturvärden.

3. Beskrivning av området (se även reservatsbeslutet)

3.1 Naturförhållanden

Lännaskogens naturreservat består huvudsakligen av ett barrskogsområde med en smal skogssjö, Kvarnsjön och flera mindre myrar. Dessutom ingår hagmarker och några mindre åkrar kring Kastellet's gård och längs Lissmaån. Ett kärnområde (zon A) har naturskogskvaliteter.

I de låglänta partierna växer gran och på höjdpartierna tall. Vissa partier har tidigare varit uppodlade där gran har planterats. Stora delar av området är av sumpskogskaraktär med gran, al och björk. Området har en rik trädslagsvariation och åldersfördelning och förekomsten av död ved är påfallande inom zon A. Något som är särskilt intressant i dessa delar är att områdets hydrologi huvudsakligen är opåverkad samt att skogen till stora delar är opåverkad av skogsbruk. Denna kombination har gjort att flera växter och djur som har vikande populationstrender i landet förekommer inom området. Några av de växter som förekommer i området är mycket sällsynta i Sverige som helhet och har endast ett fåtal förekomster i Stockholms län.

Naturvärdena är som helhet mycket höga med flera sällsynta växter och djur. Inom hela området finns en rad rödlistade arter och signalarter, både djur och växter, som påvisar att här finns mycket höga naturvärden knutna till orörda skogar. De artgrupper som är undersökta är fåglar, insekter, kärlväxter, vedsvampar, lavar och mossor. Flera av de arter som förekommer här är mycket sällsynta i ett riksperspektiv och några även ur ett europeiskt perspektiv.

Ett kärnområde är alltså i stort sett opåverkat av skogsbruk. Vissa delar har dock spår av gallring och dimensionshuggning någon gång under mitten av 1900-talet. Inom området finns även mindre ungskogspartier med gran som tidigare varit uppodlad mark.

Den vackra långsmal Kvarnsjön ingår också i området. Det är en näringsfattig något sur skogssjö som är omgiven av berg och myrmarker. Sjön är under naturlig igenväxning, och gungflyn och gungflymattor finns ute i sjön, vilka bildar små öar. Runt sjön finns mossar med typiska mosseväxter såsom

skvattram, hjortron och tranbär. En sällsynt trollslända finns vid sjön, nämligen den citronfläckade kärrtrollsländan. Detta är en art som finns med på EU:s lista över skyddsvärda djur och växter i Europa.

Vid Kastellets gård finns kommunens ur florahänsyn värdefullaste hagmarker. Exempel på arter i hagmarkerna är kattfot, darrgräs och blåsuga. Längs Lissmaån har hagmarkerna mycket höga värden för fågellivet med häckande arter såsom enkelbeckasin, sydlig gulärta och ängsfiolärta.

Inventeringar i området

Sedan 1992 har ett omfattande inventeringsarbete utförts på Södertörn som har syftat till att finna de mest värdefulla skogsmiljöerna för biologisk mångfald på Södertörn. Inventeringarna har finansierats av landstinget och skötts av respektive kommun. I detta inventeringsarbete har ett antal skogsområden med höga naturvärden framkommit däribland Lännaskogen.

Inom Lännaskogen har ett stort antal signalarter och rödlistade arter hittats vilka indikerar ett skogsområde med hög biologisk mångfald som skulle skadas av även ett försiktigt. Totalt tretton rödlistade arter och nitton signalarter som indikerar värdefulla naturskogar är funna inom området. Flera av dessa arter har dessutom rikliga förekomster inom hela området. Några av arterna har för länet mycket skyddsvärda förekomster i området. De inventeringar som har gjorts bekräftar alltså att skogen har mycket hög skyddsstatus. En inventering av Kvarnsjöns trollsländefauna gjordes även år 2000. Ytterligare inventeringar bedöms inte nödvändiga.

Nedan följer en förteckning av de rödlistade arter och signalarter samt övriga intressanta arter som förekommer i Lännaskogen samt vad dessa indikerar.

Arter	Indikerar	Rödlistad eller signalart
<i>Fåglar</i>		
Duvhök		Rödlistad
Lärkfalk		
Järpe	Varierad skog med fuktstråk	
Mindre hackspett	Fuktig skog med god tillgång på död ved	Rödlistad
Spillkråka	Stora skogsområden med tillgång på död ved	Rödlistad
Tretåig hackspett	Granskog med god tillgång på död ved	Rödlistad
Nötkråka		Rödlistad
Orre	Större opåverkade skogsområden	
Nattskärja	Större opåverkade skogsområden	
Trädlärka		
<i>Insekter</i>		
Citronfläckad kärrtrollslända		EU-art
<i>Kärlväxter</i>		
Knärot	Rika förekomster indikerar värdefulla naturskog	Signalart
Korallrot	Värdefulla skogsmiljöer	Signalart
Grönpyrola	Värdefulla skogsmiljöer	Signalart
Plattlummer	Värdefulla skogsmiljöer	Signalart
Lopplummer	Värdefulla skogsmiljöer	Signalart
<i>Svampar</i>		
Brandicka	Naturskog	Rödlistad (sårbar)

Ullticka	Endast tio förekomster i Stockholms län.	Rödlistad
Gropticka	Naturskog	Rödlistad
	Gammal orörd skog	(Sällsynt)
Byssocorticium terrestre	Endast två förekomster i Stockholms län	
Tallticka	En i Sverige mycket sällsynt skinnsvamp	Signalart
Vedticka	Naturskog	Signalart
Kötticka	Naturskog	Signalart
	Mycket ovanlig art i Stockholms län	
Grovticka	Naturskog	Signalart
Blodticka	Naturskog	Signalart
Barkticka	Naturskog	Signalart
Blomkålssvamp	Ovanlig art i Stockholms län	
<i>Lavar</i>		
Gammelgranslav	Naturskog	Signalart
Dvärgbägarlav	Naturskog	Rödlistad
Grynig örnlav	Naturskog	Signalart
Nästlav	Naturskog	Signalart
Blodlav	Naturskog	Signalart
Cenoteca clorella	Naturskog	Rödlistad
<i>Mossor</i>		
Grön sköldmossa	Naturskog	Rödlistad, EU-art
Vågig sidenmossa	Naturskog, intakt hydrologi	Signalart
Platt spretmossa	Naturskog, intakt hydrologi	Rödlistad, EU-art
Vedtrappmossa	Naturskog, intakt hydrologi	Rödlistad
Terpentinmossa	Naturskog, intakt hydrologi	Signalart
Flagellkvastmossa	Naturskog	Signalart
Långflikmossa	Naturskog	Signalart

3.2 Rörligt friluftsliv

Området är av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Den till stora delar orörda skogen och den karga Kvarnsjön inom naturreservatet gör att en känsla av vildmark kan infinna sig. Flera välfrekventerade leder och stigar passerar genom området och i norra och nordvästra delen passerar ett elljusspår förbi. Även en slinga för hundspann passerar genom området.

Området ingår även i Huddinge kommuns översiktsplan som bevarandeområde enligt naturresurslagen 2 kap. 6 § och ligger i östra delen av ett område som anges som riksintresse för det rörliga friluftslivet, F8 "Ågesta-Lida". Området ingår även i den regionala grönstrukturen som del av en värdekärna enligt Regionplane- och trafikkontorets rapport "Grönstrukturen i Stockholmsregionen". I rapporten "Huddinges grönstruktur" anges detta som ett skogsområde av mycket högt naturvärde som bör inrättas som naturreservat.

Två minnesplatser inom reservatet kan även nämnas. Det ena gäller en minnessten över en man som hittades avliden 1941 efter en orienteringstävling. En annan minnesplats består av ett så kallat stenkast. Den utgör ett minne över en man som ska ha blivit ihjälstängad av en tjur på platsen. Därefter lär detta så kallade offerkast ha uppstått.

3.3 Tillgänglighet

Området är relativt lättillgängligt. Cykelväg finns nästan ända fram och för bilburna nås området lätt från Länna industriområde eller via Lissma-Kvarntorps tomtägareförening.

3.4 Slitage- och störningskänslighet

Området är tämligen orört och idag ringa slitet. Naturskogen är känslig för skogsbruk och stränderna runt Kvarnsjön har slitagekänslig mark (hällmarker med lavtäckte). I övrigt finns inga hot.

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark och vatten

1.1 Övergripande mål

Målet för området är att bevara ett orört skogsområde och därigenom bevara de naturvärden som är knutna till skogsekosystemen. Målet är vidare att bevara Kvarnsjön som en orörd skogssjö. Även naturvärden knutna till hagmarkerna vid Kastelets gård ska vårdas och skyddas. Det är viktigt att reservatets skötsel bidrar till en gynnsam bevarandestatus för arter och naturtyper som legat till grund för rapporteringen till Natura 2000. Områdets värden som strövområde för det rörliga friluftslivet är också viktigt. Inom naturreservat är dock naturvårdens intresse överordnat det rörliga friluftslivet i den mån intressena inte kan förenas.

1.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Här nedan redogörs för de generella riktlinjer som skall gälla för skötseln.

- Ett kärnområde (zon A) inom skogen skall av naturvårdsskäl undantas från skogsbruk och lämnas för fri utveckling. Slutmålet för denna del är urskog. Dock får åtgärder som höjer naturvärden kopplade till naturskog/urskog genomföras inom områden som ej utgör Natura 2000 och/eller registrerad nyckelbiotop, under förutsättning att inget virkesuttag görs. Detta kan vara t ex genom att:
 - Ringbarka träd för att skapa död och döende ved
 - Friställa värdefulla träd och trädgrupper genom ringbarkning eller genom att fälla träd som lämnas kvar som död ved.
- Inom lövskogsdominerade områden (zon B) sker naturvårdande skötsel med inriktning på en olikåldrig lövnaturskog. Naturvårdsintresset har första prioritet. Insatserna skall främst vara inriktade på att gallra bort barrträd. Ett visst inslag av barrträd ska dock finnas. Det är också viktigt att lövträden ges möjlighet att åldras (evighetsträd) och att andelen död ved hålls så hög som möjligt. Det är viktigt att skapa rikligt med död ved särskilt i grova dimensioner. Detta kan göras genom ringbarkning eller att fälla träd som lämnas kvar.
- I några bestånd med yngre skog (zon C) skall en till två gallringar göras initialt för att styra bestånden mot en varierad ålder- och trädslagsblandning. Särskilt skall lövträd gynnas. Efter dessa en till två gallringar, som skall göras inom 30 år, lämnas skogen för fri utveckling
- Lägga igen diken och återskapa avvattade sumpskogar och myrmarker.
- Hagmarker (zon D). Kring Kastelets gård ska hagmarkerna skötas så att den skyddsvärda hagmarksfloran bevaras. Likaså ska hagmarkerna längs Lissmaån skötas så att fågellivet gynnas. Hagmarkerna ska i första hand betas av nötkreatur.
- Fd åkermark (zon E) som har planterats med gran får omföras till åker, slåttermark, betesmark eller lövskog.

2. Anordningar för friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Genom informationsåtgärder skall området göras mer lättillgängligt. De naturliga förutsättningarna för friluftslivet skall vara styrande för områdets nyttjande. Inga ytterligare leder eller stigar skall anordnas. Området skall kunna användas som studieobjekt för bl a skolor.

2.2 Åtgärder och skötsel

- Naturvårdsförvaltaren ansvarar för renhållningen inom området.
- Enkla och tydliga informationstavlor skall uppsättas genom naturvårdsförvaltarens försorg på den plats som finns markerad på skötselplanekartan. På dessa tavlor skall finnas information om området och vad som gäller för allmänhetens vistelse inom naturreservatet.
- Befintliga leder och stigar skall vara uppmärkta och skötas.
- Parkeringsplatser bör anordnas vid Länna industriområde och vid Vidja.
- En informationsfolder skall utarbetas och finnas tillgänglig i anslutning till området. Naturvårdsförvaltaren ansvarar för folderns utformning.
- Något byggande för friluftslivet (vindskydd, toaletter, omklädningshytter o dyl) är ej aktuellt.
- Två minnesplatser finns inom området. Dels en minnessten och dels ett offerkast. Dessa minnesplatser skall hållas synliga och skyddas från åverkan.

3. Gränsmarkering, skyltning

Reservatets gränser skall markeras ut av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar. Naturvårdsförvaltaren ansvarar även för övrig skyltning. Skyltningen utförs enligt svensk standard (SIS 03 15 22 och SIS 03 12 11)

4. Tillsyn

Naturvårdsförvaltare och tillsynsmyndighet är Huddinge kommun. Övervakning inom naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren. I arbetsuppgifterna ingår bland annat kontroll av efterlevnaden av reservatsbestämmelserna, skyltning, leder och städning. Förvaltaren skall fortlöpande samråda med tillsynsmyndigheten särskilt i frågor där skötselplanen inte klart reglerar åtgärden.

5. Uppföljning

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera utförda åtgärder samt annat som kan vara av intresse för förvaltningen. Dokumentationen skall årligen ställas samman och delges miljönämnden. Dokumentationen är viktig då den skall

ligga till grund för ändringar i förvaltningen och som underlag för eventuell revidering av skötselplanen.

Vid dokumentation skall anges:

- Plats för åtgärden
- Åtgärdens art
- Tidpunkt för åtgärdens utförande
- Eventuell notering om åtgärdens effekt
- Kostnader för naturvårdsförvaltningen
- Intäkter
- Intressanta iakttagelser som kan vara av intresse för förvaltningen

Noteringar görs lämpligen för respektive skötselområde och sammanställs på blankett.

Det är värdefullt om förändringar dokumenteras fotografiskt.

6. Ekonomi

Kostnaderna för naturreservatets skötsel beräknas täckas inom ordinarie budget.

7. Källförteckning

Colinder, P. och Haglund, A., Ekologigruppen AB 1996: Grönstrukturen i Stockholmsregionen. Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms läns Landsting.

Huddinge kommun 1994: Jord- och skogsbruksprogram för Huddinge kommun.
Huddinge kommun 1996: Åtgärdsplan del 1 för jord- och skogsbruk i Huddinge kommun.

Hylander, C 1996: Inventering av mossor i Huddinge.

Karlsson, R 1996: Skogsinventering i Huddinge kommun.

Klevemark, E. och Klevemark, B. 1996: Botanisk inventering inom Huddinge kommun. Huddinge kommun.

Länsstyrelsen i Stockholms län 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissutgåva)

Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Inventering av rödlistade arter på södertörn.

Miljökontoret i Huddinge kommun 1997: Huddinges grönstruktur. Underlag för Översiktsplan 1997.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden och AB CONEC 1989: Naturinventering 1989. Huddinge kommun.

Naturvårdsverket 1990: Områden av riksintresse för naturvården & friluftsliv. Rapport 3771.

HUDDINGE KOMMUN

Skötselplanekarta för Lännaskogensskogens naturreservat

2010-02-22

--- Naturreservatets gräns

	Zon A
(fri utveckling)
	Zon B
(Naturvårdande skötsel)
	Öppen mark
	Zon C
(naturvårdsgallring innan fri utveckling)
	Zon D
(Hagmark)
	Zon E
(Ed åkermark)
	Informationstavla
	Parkeringsplats

